

[5]

№ 438

STAN KLASZTORU I PARAFII
POSZEMIEŃSKIEJ NA ROZKAZ JAŚNIE
OŚWIECONEGO KSIĄŻĘCIA
JM. IGNACEGO JAKUBA MASSALSKIEGO
BISKUPA WILEŃSKIEGO CZASU GENERALNEJ
WIZYTY PRZEZE MNIE DZIEKANA,
NIŻEJ PODPISANEGO, UCZYNIONEJ
OPISANY W ROKU TYSIĄC SIEDMSET
OŚMDZIESIĄT TRZECIM

OPISANIE KOŚCIOŁA

Kościół poszemieński ichm. ks. ks. karmelitów bosych, fundowany od w. jp. Stanisława Narbuta sędzica i skarbnika powiatu oszmiańskiego, jest drewniany, bez podmurowania, nakrycia potrzebujący. Erygowany pod tytułem Ś. Stanisława Męczennika, biskupa. Drzwi do kościoła dwoje zasuwane drewnianymi zaporami, trzecie do zakrystyi z zamkiem wewnętrznym. Okien w kościele w drzewo oprawnych dobrych siedm, w zakrystyi okienka małe dwa z kratami żelaznemi. Ławek stolarskiej roboty, malowanych, dobrych dziesięć. Ołtarzów funduszowych trzy, przybyłych trzy. Ołtarz wielki Najświętszej Panny [l. 57v] Częstochowskiej. Drugi ołtarz Opatrzności Boskiej. Trzeci – Ś. Jakuba. Ołtarze te, snickerskiej roboty i malowane, są funduszowe. Przybyłe zaś – jeden Ś. Józefa, drugi Ś. Teresy – także roboty snickerskiej, malowane i złocone; trzeci na optykę malowany z figurą Pana Jezusa. Uroczystości obchodzą się następujące: na ś. Stanisław z odpustem zupełnym; ś-go zaś Jakuba i ś. Mateusza z odpustem ad septennium; tudzież festa ordinis Najśw. Panny Szkaplerza, ś. Józefa Oblubieńca, ś. Teresy i ś. Jana od Krzyża z odpustami zupełnemi. Konkurs ludzi czasami na te festa liczny bywa. Kościół pomieniony jest tylko benedykowany. Obrazu cudownego nie ma. Obligacyi zaś, prócz parafjalnych niedzielnych, jest co miesiąc funduszowych 12 i co tydzień legacyjna jedna.

SPRZĘT KOŚCIOŁA TEGO

		Sztuki
<u>Argenteryja</u>	Monstrancija srebrna z promieniami, po części złożona,	N ^o 1
	Puszka srebrna cum operculo, cała wyzłacana,	N ^o 1
	Kielich srebrny, wewnątrz wyzłacany, z patyną,	N ^o 1
	Krzyż srebrny, na drzewie przybity	1
<u>Ornaty</u>	Ornat lamowy biały z kolumną różową	1
	Ornat fioletowy materyi w kwiaty	1
	Ornat biały kamlotowy	1
	Ornat czarny	1
<u>Reszta sprzętu</u>	Alba szwabska z korunką astrachanią podszytą	1
	Alb płótna tkackiego	2
	Komeszek tkackich	2
	Firank materyjalnych u wielkiego ołtarza sztuki	2
	Mszał świętny	1
	Agendka	1
	Ewangieliczka	1
	Lichtarzów drewnianych sztuk	10
	Kropielnic mosiężnych sztuki	2
	Żelazo do pieczenia opłatek	1
[L. 58]		
<u>Adaucta</u>	Szata srebrna w wielkim ołtarzu z dwoma korunami,	N ^o 1
	Szata srebrna u ś. Józefa z liliją,	N ^o 1
	Kielich srebrny cały połączany z patyną,	N ^o 1
	Kielichów srebrnych wewnątrz wyzłacanych, z patynami,	N ^o 2
	Vasculum srebrne pro Sanctissimo do chorych,	N ^o 1
	Ornat materyi żółtej w kwiaty złote i srebrne, kolumna lamowa biała, ze wszystkim garnitur	1
	Ornat morowy biały, kolumna ciemna w paski niebieskie z galonikiem złotym, garnitur	1
	Ornat materyi czerwonej jednostajny z kampanką szychową żółtą, garnitur cały	1
	Ornat adamszkowy czerwony, bez odmiany, z kampanką złotą	1
	Ornat z brzegami czerwonymi, z kolumną niebieską, kampanka srebrna, garnitur cały	1
	Ornat atlasowy czerwony, bez odmiany, garnitur	1
	Ornat lamowy czerwony z kolumną lamową białą, galon srebrny, garnitur cały	1
	Ornat w paski białe i czerwone z kwiateczkami rzadko rzucanemi, z galonikiem złotym, garnitur	1

		Sztuki
<u>Adaucta</u>	Ornat z brzegami materyi niebieskiej, z kolumną czerwoną, kampanka bantajerowa, garnitur	1
	Ornatów powszednich z tasiemkami jedwabnemi	3
	Ornat czerwony kamlotowy	1
	Ornat zielony kamlotowy	1
	Ornat żałobny adamaszku czarnego w kwiaty czerwone i zielone, bez odmiany	1
	Ornat żałobny, brzegi materyi czarnej, kolumna biała w kwiaty zielone i niebieskie, garnitur	1
	Kapa solenna, brzegi materyi czerwonej, szczyt materyi niebieskiej z galonem srebrnym i z stułą	1
	Kapa kitajki fioletowej	1
	Kapa żałobna drojetu czarnego z fręzlą jedwabną, anżagle srebrne mająca	1
		[l. 58v]
<u>Adaucta</u>	Alb szwabskich z korunami kitajem różowym podszytemi	2
	Komża rąbkowa z korunami holenderskiemi	1
	Komż tkackich z korunkami	2
	Komeszek tkackich małych	4
	Tuwalni wyszywanych włóczką sztuki	4
	Antepedyja materyjalne	4
	Firaneł materyjalnych par	8
	Baldachim materyi czerwonej w górze wielkiego ołtarza	1
	Chorałgi polnych kitajczanych, jedna czerwona, druga żółta	2
	Procesyja morowa biała	1
	Procesyja materyjalnych	3
	Procesyja żałobna	1
	Proporców kitajczanych	8
	Mszałów świetnych 2, żałobnych 2	N ^o 4
	Lichtarzów cynowych dużych	N ^o 6
	Lichtarzów cynowych pomiernych	N ^o 4
	Lichtarzów cynowych mniejszych 12, najmniejszych 4	N ^o 16
	Lichtarzów drewnianych do truny	6
	Lichtarzów drewnianych różnych	N ^o 14
	Vascula cynowe pro oleis sacris	1
	Fons cynowy z nakrywką i łyżką	1
	Cymboryjum przy wielkim ołtarzu snickerskiej roboty, złożone	1
	Ołtarzyk nosialny stolarskiej roboty, malowany	1

<u>Adaucta</u>	Ławki wpośród kościoła nowe	10
	Ławek dla księży malowanych	2
	Konfesyjonałów malowanych	2

Lampa w kościele tym ad proportionem procentu od tysiąca pali się. Pozytew stojący – popsuty, reperacyi potrzebuje. Cmentarz parkanem dyłowym należycie obwiedziony i zamykany. Dzwonnica równo z parkanem cmentarzowym o dwóch piątrach gontami kryta, w niej dzwonów miernych trzy i w kopule kościelnej sygnaturka jedna.

OPISANIE SZPITALA

Na szpital jest wyznaczona przy kościele od w. jp. Dow-[l. 59]-giałły horodniczego smoleńskiego w budynku dobrym, dranicami krytym, piekarnia, bez żadnego funduszu. Mieszka w niej dewotek dwie i bab dwie. Dewotki żyją z pracy rąk swoich, baby zaś z jałmużny.

WIKARY

Jks. Waleryjan od ś. Józefa, mieszka w tym klasztorze rok szósty. Pomieniony klasztor ichm. ks. ks. karmelitów bosych jest fundowany od w. jp. Stanisława Narbuta sędzica i skarbnika powiatu oszmiańskiego w roku 1760 na księży dwóch. Teraz zaś mieszka kapłanów sześciu i laik. Z tych księży trzech na kapelanijach, a trzech w klasztorze zostają i pilną parafii posługę utrzymują. Z kwesty zaś nie żyją.

BRACtwo

Bractwa w tym kościele trzy najdują się. Jedno Najśw. Panny Szkaplerznej, drugie ś. Józefa, vi Ordinis, trzecie zaś Bonae Mortis wprowadzone roku 1768. Dochodów pewnych bractwa te żadnych nie mają i na kwestę nie wysyłają. Czasu kiermaszów tylko przy kościele z skarbonki i czasu schadzki, gdy się co zbierze, obracają to na chorągwie, na świce i inne potrzeby. Urzędników bractwa te mają swoich, których powinności, prócz innych, bywać na elekcyjach i egzekwacjach in crastinum po Najśw. Pannie Szkaplerznej, po ś. Józefie et post Dominicam Passionis. Tym zadosyć dzieje się. Ołtarzów własnych nie mają, ale tylko wyznaczone sobie. Sprzęt bractwa tego najznaczniejszy jest chorągwie i inny, mniej znakomity; ten zostaje w dozorze jks. Kazimierza od Panny Maryi Wniebowzięcia. Uroczystości z odpustami zupełnemi na Najśw. Pannę Szkaplerzną i na ś. Józefa a summis pontificibus perpetuis temporibus są pozwolone.

KLASZTOR

Plebanija czyli klasztor – drewniany, stary, gontami kryty, z trze-[l. 59v]-ma kominami na dach wyprowadzonemi, ma cel siedm i kuchnią. Drzwi roboty stolarskiej na zawiasach – dwanaście, z zamkami wewnętrznymi – siedm, z zaszczepekami – pięć. Okien większych ośm, mniejszych cztery. Cały ten klasztor w podważeniu i nakryciu reperacyi, a bardziej dla złego stawienia nowego wybudowania potrzebuje. Za klasztorem świron duży o dwóch piątrach, gontami kryty, dobry. Za świrnem budynek mieszkalny z dwoma izbami, dranicami kryty. Dalej powietka, stajnia i odrynki dwie. Za niemi browar dranicami kryty. Całe to zabudowanie z ogrodami warzywnymi ostrokołem już walącym się ogrodzone.

Folwarku nie ma.

OPISANIE PARAFII

Parafia poszemińska graniczy od wschodu z parafią święciańską, od południa z Raczkowszczyzną, od zachodu z parafią kołtyniańską, od północy z parafią daugieliską. Od południa do północy granica z Raczkowszczyzną, do granicy z parafią daugieliską na mil 2, od wschodu do zachodu granica z parafią święciańską do granicy z parafią kołtyniańską na milę jedną. Do kościoła zaś parafijalnego poszemińskiego od granicy z parafią święciańską mila, od granicy z Raczkowszczyzną mila, od granicy z parafią kołtyniańską ćwierć mili, od granicy z parafią daugieliską mila. Zawiera w sobie ta parafia miasteczko jedno, gdzie kościół, dworów¹ i folwarków², wsi³, zaścianków⁴, okolic⁵.

Tych odległość od kościoła następująca.

<i>W. jp. Dowgiałty horodniczego smoleńskiego</i>		mile	$\frac{1}{4}$ mile	<i>W. jm. pana Grotuza starosty pokretońskiego</i>		Mile	$\frac{1}{4}$ mile
<u>Miasteczko</u>	Poszemienie	–	–	<u>Folwark</u>	Kretony	1	–
<u>Dwór</u>	Poszemiński	–	$\frac{1}{8}$	<u>Wioska</u>	Kretony	–	$\frac{1}{4}$
<u>Wieś</u>	Poszemienie	–	$\frac{1}{8}$	<i>W. jm. pana Dziwlewskiego rotmistrza oszmiańskiego</i>			
<u>Zaścianki</u>	Poszemienie	–	$\frac{1}{8}$	<u>Folwark</u>	Murmy	–	$\frac{1}{4}$
	Świntała	–	$\frac{1}{2}$				

[l. 60]

¹⁻⁵ *Toliau paliktas tarpelis skaičiui įrašyti.*

*W. jm. pana Polukowskiego
podczaszego belzkiego*

<u>Folwark</u>	Lubochowsz- czyzna	1	–
<u>Wioski</u>	Pleuszki	1	–
	Jankowszczyzna	–	–
<u>Zaścianek</u>	Subtryszki	–	–

*W. jm. pana Polukowskiego podczaszego
belzkiego w arendzie w. jp. Ksowskiego¹
chorążego husarskiego*

<u>Dwór</u>	Judziszki	1	–
<u>Wioski</u>	Gramackie	1	–
	Jodziszkańce	–	½
<u>Zaścianki</u>	Pozejmianie	1	–
	Polepiszki	1	–

*Jw. jejm. p. Tyszkiewiczowy
województwiny smoleńskiej*

<u>Wieś</u>	Wejkuny	–	½
<u>Zaścianek</u>	Wejna	–	½

*W. jm. pana Czechowicza
starosty ruseliskiego*

<u>Folwark</u>	Słobodziszki	1	–
<u>Wieś</u>	Munkiszki	1	–

*W. jejm. pani Zderkiewiczowy
cześnikowej brasławskiej*

<u>Wioski</u>	Dauniszki	–	¼
	Świntała	1	–

Plebani świąciańskiej

<u>Folwark</u>	Białyniszki	1	–
----------------	-------------	---	---

W. jp. Józefa Szyszły

<u>Folwark</u>	Wojtkiszki	1	–
----------------	------------	---	---

*W. jm. pana Szymkowicza
łowczyca latyczewskiego*

<u>Folwark</u>	Jankiszki	–	½
<u>Wioski</u>	Bojary	1	–
	Misiuny	1	–

Dysydentów w parafii poszemieńskiej nie ma, i Tatarów. Żydów zaś tak w miasteczku Poszemienia, jako i wsiami po karczmach mieszkających znajduje się domów dziesięć, ci szkoły nie mają, ale modły po domach odprawują. Mogił, prócz kościelnego cmentarza, w parafii znajduje się sześć, te wszystkie bez krzyżów i bez parkanu. Jarmarki za przywilejem królewskim bywają 8-va maii, na ś. Stanisław, 2-do iulii in festo Visitationis Beatae Virginis Mariae, 25-ta iulii na ś. Jakub, 15-ta octobris na ś. Teresę, 21-ma septembris na ś. Mateusz.

Felczera w parafii żadnego nie ma. Osoba, która by sekretami choroby leczyć umiała, także żadna nie znajduje się. Zabobonów i gusłów parafianie nie znają, jedna tylko jest wdowa nazwiskiem Masłowska, która umie wróżyć w zgubach, i do niej się często udaje prostota. Ubogi w parafii jeden jest ślepy, przechodzących zaś z miejsca na miejsce liczba nie wiadoma. Kaplica za indultem jedna tylko znajduje się. [l. 60v]

¹ Rankr. Xowskiego.

KAPLICA

Pozwolona w. jm. pana Ksowskiemu¹ chorążemu husarskiemu we dworze Judziszkach. Indult ma wydany od jw. jks. Toczyłowskiego biskupa belineńskiego na jedną Mszę czytaną na rok jeden. Kaplica ta jest odległa od kościoła o milę drogi dobrej, udzielna od mieszkania, w ogrodzie postawiona. Ołtarz ma postawiony i sama w dobrym opatrzaniu, reperacyi nie potrzebuje. Sprzęt w niej podług przepisu jest należyty, i kielich z patyną dobrze wyzłacane, skazy nie mają. Pomieniona kaplica żadnego praeiudicium kościołowi nie czyni, do skasowania zatym onej żadnej nie ma przyczyny. Kapelana przy niej nie ma, ale czasem ks. ks. karmelici zajeżdżają ze Mszą, bez pewnej za to nagrody. Mogiły przy niej nie znajdują się.

SZKOŁA

Szkoły parafijalnej dla ubóstwa parafii i niedostatku klasztoru nie ma.

SUMY

Kapitał		Procent
Złote		Złote
16000	Suma funduszowa szesnaście tysięcy złp od w. jp. Stanisława Narbuta sędzica i skarbnika powiatu oszmiańskiego, fundatora, u jo. książećcia jm. Pasterza na Czerwonym Dworze lokowana, procent od sta siódmy.	–
1000	Tysiąc zł legowane od w. jejm. panny Narbutówny sędzianki oszmiańskiej na lampę, u w. jm. pana Szymkowicza łowczyca latyczewskiego na dobrach Szwinta zwanych lokowane, procent siódmy dochodzi.	70 [l. 61]
2000	Dwa tysiące złotych legowane od w. jejm. pani Zderkiewiczowy cześnikowej brasławskiej u tegoż jp. Szymkowicza lokowane, procent siódmy pewny, i dochodzi.	140

Ks. Andrzej Lenartowicz dziekan brasławski,
pleban taurogiński i tauropilski, wizytator generalny, mp. [l. 61v]²

¹ Rankr. Xowskiemu.

² l. 62-62v – tuščias.

1739.

52

STAN

Kościola Daugielidskiego y Ple-
banii podczas Generalney Pruckan-
skiej Wizyty na Rozkaz Jasn. Czwie-
conego Krócia Ignacego Jakuba Kór-
salbskiego Biskupa Wileńskiego

OPISANIE

W Roku Tysiąc Siedmset Omdziesiąt Trzeci

Opisanie Kościoła

Kościół Daugieliski fundowany od Sęptochła Wódy Wileń-
Kancelarza W. K. Lit., jest drewniany zerwanytem stary,
y niemie podługający, ławicami wokoło obity, pokryte tylko
na nim dobre w roku 1773 domo, wygowany jest pod Sętu-
tem S. Anny. Dzwon w tym kościele czworo, a wozie z lam-
kami wewnątrz, trzeci z zambum wstającym, wszystkie
na zawiasach, czwarte takż na zawiasach drugiem za-
mianowane. Okien wszystkich w Okno y w Dzwon opranym
starych dom, Ławek (wieloletniej roboty starych z obustron-
kości